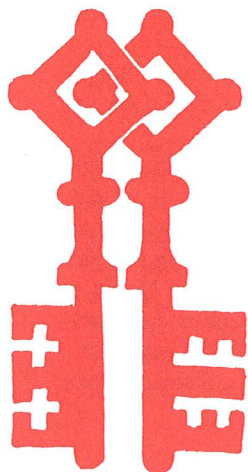
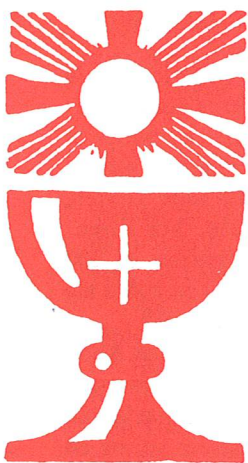
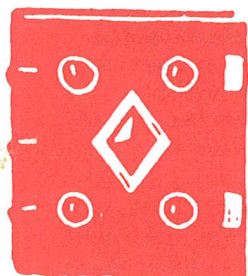

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

1/ april 2002

ISSN 0903-6113

NORGE I DANMARKS HJERTE

*Vi som har hjemme på jorde,
som ikke kan sige nej -
dær hvor vi graver, gror det,
dær, hvor vi vil, går vej! -
hvad ret har vi til at elske
et stenland, hvor stridig trods
har vristet et hjem af fjelde,
som kun er til lyst for os ?*

*Og dog: under vore vilkår
for livets kår har vi stridt.
Vi gemmer et smil bag smilet,
som ikke er bare blidt.
Og mærker vi sindets varme
så nær under Norges fjeld,
så mødes to folk som strømme
rundet af samme væld.*

Fortsættes side 2

Norge i Danmarks hjerte

Vi er fra de tætte egne,
landet som er en by,
møder en mistet stilhed,
mærkeligt nær og ny,
læsker hos gæstfri frænder
et savn som lå manet ned:
savnet af menneskets tabte
helhed og enkelhed.

Norge står frem i vort hjerte,
det frieste syn at se:
et væsen i øde vidder,
jøkler og evig sne.
En pige på elvebredden
blandt stenrøjs og enerkrat
stigende skumvåd af fossen
klædt i den lyse nat.

Hvis Norge ikke var Norge,
så måtte i drøm og digt
vi fable os frem og elske
et frændeland netop sligt –
et land med vort eget i evigt
bevægende vekselspil.
Danmark var ikke Danmark,
hvis Norge ikke var til.

VI KAN TAKKE Piet Hein for ovenstående digt. Det er fra samlingen "Husk at leve" fra 1965 og dermed nogenlunde samtidig med "Kirkens Ja og Nej", der kaldte den danske kirke til fornyet samling om bibel og bekendelse. Stødet i shofarhornet blev nok hørt i vide kredse, men bedømt i historiens ubarmhjertige bakspejl dog mest overhørt. De sidste mange år har tilslutningen været ringe. En tænketank overvejer det fremtidige arbejde.

Det er ikke et særsyn. Kirkeligt Forbund med en langt længere historie bag sig end Kirkelig Samling og Kirkelig Fornyelse har allerede trukket deres konsekvens af vigende tilslutning og meddelt den. Alt har jo sin tid og Kirkeligt Forbunds er løbet ud. Det har man erkendt. I parentes bemærket har Kirkeligt Forbund selv til det sidste trukket betydeligt flere folk af huse flere gange om året end både Kirkelig Samling og vi selv har gjort tilsammen. Ej heller har forbundets blad "Vor Kirke" været tilnærmelsesvis i nærheden af avispostkontorets trælse bundgrænse på 200 abonnenter som både Kirkelig Information og Re-formatio knap nok kan holde sig over. Det maner til eftertanke. Alt har sin tid. Hvordan ser det ud med vores?

Engang gik inspirationen fra Danmark til Norge. Det er *Danmarks Og Norges Kirke-Ritual* af 1685 et udtryk for. I nyere tid er inspirationen mestendels gået den modsatte vej. Det er bl.a. Menighedsfakultetet udtryk for. Derfor er det ikke mærkeligt, at der også i dag er nogle, som spejder til Norge for at finde en farbar vej og en mulig løsning i den vældige trosmæssige og læremæssige krise, som er de nordiske folkekirkers reelle virkelighed – inklusive den danske kirkes. Der er ingen nemme og omkostningsfrie løsninger, hverken organisatorisk eller personligt.

En ting synes klar: Vi står foran et skilsmisssens tidehvert. Den konstantinske æra synger sin svanesang med en stadig svagere røst. Den var ikke evig. Den var epokal. Stadig flere ser det. Alt har sin tid og alt har sin pris.

TIL LANDSKONVENTET i Åbyhøj i Kristi Himmelfartsdagene må vi samtale med hinanden om, hvor meget vi har råd til at betale og hvor længe vi vil det. Spørgsmålene melder sig i samme takt som vores indflydelse, gennemslagskraft og tåltheds formindskes. Det handler jo ikke blot om indførelsen af et Kyrie og Gloria i gudstjenesten. Hvor skal vi tilbede i ånd og sandhed i det 3. årtusinde? I Norge er det forår. Den Nordisk Katolske Kirke skyder friske skud. Ud fra andre forudsætninger rører Strandenbarm provsti også på sig. Vi følger med i hvordan det hele gror.

Steen Sunesen

Fredag efter 5. søndag efter trinitatis

Prædiken ved afslutningen af Kirkelig Familielejr 2001 på Sundeved-centret af sognepræst Peter Østerby-Jørgensen

Salmer: 682 - 357 / 279 - 277 - 333

Tekster: 1. Peter 3,8-15a & Matth. 11,25-30.

På den tid tog Jesus til orde og sagde: »Jeg priser dig, Fader, himlens og jordens Herre, fordi du har skjult dette for vise og forstandige og åbenbaret det for umyndige; ja, Fader, for således var det din vilje. Alt har min Fader overgivet mig, og ingen kender Sønnen undtagen Faderen, og ingen kender Faderen undtagen Sønnen og den, som Sønnen vil åbenbare ham for. Kom til mig, alle I, som slider jer trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile. Tag mit åg på jer, og lær af mig, for jeg er sagtnodig og ydmyg af hjertet, så skal I finde hvile for jeres sjæle. For mit åg er godt, og min byrde er let.«

DET evangelium, vi netop har hørt, var i Middelalderens nordiske messebøger henlagt til ugen efter Femte søndag efter Trinitatis. Ellers er vi jo vant til at høre det mod kirkeårets slutning.

«Jeg priser dig, Fader, Himmels og jordens Herre! fordi du har skjult dette for vise og forstandige og åbenbaret det for umyndige». Hvad er det "dette", som Gud har skjult og åbenbaret? Det er Jesu Kristi evangelium: at Gud elskede verden, så Han gav sin enbårne Søn, for at enhver, som tror på Ham, ikke skal fortabes, men have det evige liv.

Det har Gud skjult for vise og forstandige. Det betyder ikke, at vise og forstandige ikke kan høre Jesu Kristi evangelium og modtage det med tro og tak; men det betyder, at deres visdom og forstand ikke hjælper dem i det stykke, men snarere er en hindring. Det betyder heller ikke, at der ikke findes vise og forstandige kristne, som vi andre kan tage ved lære af til gavn og

glæde; men det betyder, at overfor Gud står de og vi lige – som umyndige.

At være som en umyndig overfor Gud – det er at være som et barn, der endnu har meget at lære; men den umyndige er også den, der ikke sætter sig til doms over det, der bliver sagt til ham, men tager det til sig og holder sig til det. Om vi dog kunne lære det: ikke at sætte os til doms, når Gud taler til os, men bøje os for Guds Ord og tro det, som et barn tror det, det får fortalt.

Her kan vi passende mindes, hvordan Peter reagerede i evangeliet i søndags, da Jesus sagde til ham: "Læg ud på dybet, og kast jeres garn ud til fangst". Peter og hans fæller havde fisket hele natten og ingenting fået; nu var de ved at skylle garnene. Det havde været nemt for Peter at sætte sig til doms overfor Jesus: Hvad kunne sådan en landkrabbe af en tømrer fra Nazaret vide om fiskeri? At Han ville have dem til at sejle ud ved højlys dag, beviste vel, at Han ingenting vidste? Men Peter

satte sig ikke til doms, da Gud talte til ham: "På dit ord vil jeg kaste garnene ud".

Sådan skal vi høre Guds ord og modtage det, bøje os for det og gøre efter det.

De første dage ved Vesper her på familielejren (og søndag ved Laudes) læste vi nogle af de stykker, hvor der bliver fortalt om Peter: om fiskeren, der blev discipel; om disciplen, der blev fornægter; om fornægteren, der fik lov til at blive discipel igen. Og de to sidste dage ved Vesper har vi lyttet til Peters egne ord: først blev han en umyndig, der skulle lære meget – som et barn; men derefter gav vor Herre Jesus Kristus ham visdom og forstand, så han kunne forkynde evangeliet – i tale og i skrift.

Ved Laudes (bortset fra søndag) har vi læst om profeterne Elias og Daniel. På en underfuld måde talte Gud til Elias gang på gang, og Elias stolede på Gud og på Hans ord. Det samme gjorde Daniel og hans tre venner, så de blev ved med at være trofaste mod Gud og Hans ord, både da de tre venner blev truet med ovnen med flammende ild, og da Daniel blev truet med løvekulen.

Overfor Gud og Hans ord var Elias og Daniel og hans tre venner som umyndige børn: de tog Guds ord til sig og holdt sig til det under alle forhold. Men netop fordi de holdt sig til Guds ord, kunne de optræde overfor mennesker med en myndighed, som de ikke havde fra sig selv, men fra Gud; og Daniel blev jo ligefrem berømt for sin visdom og forstand.

Nu priser Jesus sin Far, Himlens og jordens Herre, fordi Han har båret sig ad, som Han har – og har skjult sig for

menneskers visdom og forstand og åbenbaret sig for umyndige. Og hvad kan vi andet end prise Gud sammen med vor Herre Jesus Kristus? for havde Gud båret sig anderledes ad – havde Han krævet et eller andet stort af os, for Han ville tale sit ord til os, så havde vi næppe nogensinde fået et eneste ord fra Gud at høre.

Så havde vi måttet sidde i mørke og i dødens skygge, uden håb og uden Gud i verden. Så havde vi måttet sidde alene med vore tunge byrder, med alt det, der gør os trætte og urolige: synden og døden, sorgen; tvivl og vantro; fortvivlelse og modløshed; selvoptagethed og ligegyldighed overfor andre. Og sammen med alt det måtte vi sidde med den uro, som kommer af frykten for Guds dom over det alt sammen.

Men sådan sidder vi ikke, for Gud har talt til os, og Han taler til os endnu i dag ved sin Søn, vor opstandne og levende Herre Jesus Kristus. Han siger: "Kom til mig, alle I, som er trætte og bærer tunge byrder, og jeg vil give jer hvile".

Nu kunne vi nemt sætte os til doms overfor Jesus og betvivle Hans ord: Hvad kan Han give os? opfaret til Himmels og siddende ved Guds højre hånd? Ja, selve det, at Han alligevel siger: Kom til mig, beviser vel, hvor umuligt det hele er. Tom skøn-snak: Hvordan skulle vi komme til Ham, når Han har forladt verden og os? Men som Peter må vi tage Jesus på ordet: Selv om vor indbildte visdom og forstand stritter imod – på dit ord vil vi komme til dig og søge hvile for vore sjæle.

Tjenesten her i dag peger på to måder, som vi kan komme til vor Herre

Jesus Kristus på – og dermed til Gud. I epistelen læste vi, at Herrens øjne er over de retfærdige, og Hans øren til deres bøn – altså at Guds øjne følger de retfærdige, og at Hans øren hører deres bøn. Det skal vi benytte os af: bønnens vej til Jesus Kristus og dermed til vor himmelske Far. Det har vi gjort i fællesskab hver dag i denne uge; men vi skal også gøre det hver dag i det hele taget – i fællesskab med andre eller hver for sig, som det nu er mest nærliggende.

Den anden måde, som vi kan komme til Jesus Kristus på, og som denne tjeneste peger på, er altergangen. Ved Nadverbordet træder Han os selv i møde: "Tag brødet og spis det, det er mit legeme, som gives for jer. Drik alle af kalken, det er mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse. Kom til mig, så skal I finde hvile for jeres sjæle". Også her gælder det om at sige som Peter: På dit ord vil jeg – som en nad-

versalme også begynder: "Jeg kommer, Herre, på dit ord / og knæler ydmyg ved dit bord".

"Kom hid til mig, alle, og jeg vil give jer hvile". Vi må begynde med at sætte os i bevægelse – på Hans ord. Så skal vi også få lov til at erfare den sandhed, som denne uges smukke kollekt udtrykker: at Gud har beredt usynlige rigdomme for dem, der elsker Ham – rigdomme, der kun venter på, at vi skal sætte os i bevægelse for at modtage dem. Men derfor fortsætter den bøn også: Indgyd din kærligheds glød i vore hjerter, at vi i alle ting og over alle ting må elske dig og dermed opnå dine forjættelser, som overgår al længsel.

Måtte det være vore hjerters oprigtige bøn. Og måtte vi i dag og alle dage kunne opløfte vore hjerter med tro og tak og sammen med Jesus Kristus prise vor Gud og Far for alt, hvad Han har mødt os med og stadig møder os med i sin Søn, vor frelser og Herre! Amen. □

Nogle tal af regnskabet for Kirkelig Familielejr 2001

For deltagelse i hele lejren
(dels til leje af Sundeved-Centret, dels til mad og drikke)
betalte hver voksen:

910 kr.

Samlet indbetaling fra deltagere samt ved gaver og kollekter:

21.972 kr.

Leje af Sundeved-Centret	12.600
Mad og drikke	8.668
Andre udgifter	720
Samlede udbetalinger:	

21.988 kr.

Underskud

16 kr.

Underskuddet er dækket af overskuddet fra forudgående års familielejre. Familielejren i år bliver fra den 12. - 19. juli. For nærmere oplysninger kan sognepræst Peter Østerby-Jørgensen, Galtrup præstegård, tlf.: 9774 1076 kontaktes.

Hvad siger Rom virkelig?

Af Pfarrer emer. Jürgen Diestelmann, Braunschweig*

Den officielle udtalelse fra Vatikanet, der blev fortalt om i medierne i begyndelsen af september 2000, gav et helt igennem negativt ekko. Formanden for den "Evangeliske Kirkes Råd i Tyskland" (EKD), Manfred Kock, talte om "et tilbageslag for det økumeniske samvær". "Viserne i Rom står på stilstand", sagde Kock i Hannover. Den anglikanske kirkes overhoved, ærkebiskop George Carey, kom med den kritik, at dokumentet negligerede tre årtiers økumeniske dialog. Dokumentet er "en krigserklæring mod reformationens kirker", sagde talsmanden for den katolske Kirke-Folk-bevægelse "Vi er kirke", Christian Weiner.

Sådanne negative reaktioner vækker det indtryk, at formanden for den romerske troskongregation, kardinal Ratzinger, eller også pave Johannes Paul II, som udtrykkeligt har bekræftet dokumentet, ganske pludseligt og som et lyn fra en klar himmel med et slag har langet ud mod den økumeniske bevægelse. Så meget desto mere må der nu spørges, hvad det er for afgørende udsagn, der skulle være i dette dokument. Ganske vist kan der på dette sted kun fremhæves nogle få punkter. Dokumentet i det os forelagte tryk omfatter dog immervæk 22 sider!

1. DOKUMENTET BÆRER titlen: Erklæringen 'DOMINUS IESUS' om Jesu Kristi og kirkens eksklusivitet og frelsesuniversalitet, og er inddelt i 6 hovedafsnit (23 underafsnit).

Udgangspunktet i indledningen er kirkens universale sendelse: *Før Herren Jesus fór til himmels, har han givet sine disciple til opgave at forkynde evangeliet for alverden og at døbe alle folk: "Gå ud i alverden og forkynd evangeliet for alle skabninger! Den, der tror og bliver døbt, skal frelses; men den, der er vantrø, skal gå fortabt"* Mark. 16,15-16. Som videre henvisninger fra den hellige Skrift anføres Matt. 28,18-20; jvf. også Luk. 24,46-48; Johs. 17,18; 20,21; Johs. Åb. 1,8.

Det bliver fastslået, at Kirkens universale sendelse stammer fra Jesus Kristus og bliver gennem århundrederne virkeliggjort ved forkyndelsen af frelsesbegivenheden, idet Guds, Faderens og Sønnens og Helligåndens, mysterium, såvel som Sønnens menneskevordelse bliver forkyndt som frelsesbegivenhed for hele menneskeheden, sådan som det er gengivet i trosbekendelsen: "Vi tror på den ene Gud, Faderen, den Almægtige..."

Videre bliver der redegjort for, at kirken i alle århundreder trofast har forkyndt og bevidnet Jesu evangelium. Ved slutningen af det andet kristne årtusinde er denne sendelse imidlertid stadig langt fra at være fuldendt. Derfor er den hellige Paulus' kald til enhver kristens missionsopgave i dag mere aktuel end nogensinde før: *"At jeg forkynder evangeliet, giver mig ingen grund til stolthed, for jeg er tvunget til det, og ve mig, hvis jeg ikke forkynder det!"* (1. Kor. 9,16).

Besindelse: Da Dr. Martin Luther blev stillet til regnskab for rigsdagen i Worms, påberåbte han sig den Hellige Skrifts vidnesbyrd. Roms svar var bandstrålen. I Rom gjaldt Luther som en, der havde lagt Guds vinbjerg øde. Den pavelige bulle begyndte med ordene fra Ps. 80,14: *"Skovens vildsvin gnaver deri (= om Guds vinbjerg, kirken), dyrene på marken æder den op"*. Så lidt betød dengang i det pavelige Rom det bibelske ord, som reformatoren påberåbte sig! I dag – og ikke først med denne erklæring – argumenterer den pavelige troskongregation ud fra Bibelen. Her er der da så absolut en fælles basis med den lutherske position!

2. DEN FORELIGGENDE erklæring fra Vatikanet fastslår således, at den missionsforkyndelse, som er pålagt kirken, i dag bliver truet af "relativistiske teorier", som vil retfærdiggøre den religiøse pluralisme, ikke kun de facto, men også de jure (eller principielt). I følge denne bliver sandheder anset som forældede, f.eks. den endegyldige og fuldstændige åbenbaring af Jesus Kristus, inspirationen af den Hellige Skrifts bøger, den personale enhed mellem det evige ord og Jesus af Nazareth, enheden mellem det kødblevne Ords frelsesordning og den Hellige Ånd, Jesu Kristi eksklusivitet og frelsesuniversalitet m.v. Rødderne til disse opfattelser skal søges i nogle forudsætninger af såvel filosofisk som teologisk natur, som står forståelsen og antagelsen af den åbenbarede sandhed imod.

Den forelagte erklæring fra Vatikanet skal tjene til at modstå denne relativistiske mentalitet, som bliver stadig mere udbredt.

Besindelse: Inden for de evangeliske kirker er denne "relativistiske mentalitet" uden tvivl særlig udbredt, og det ikke bare i hovedet på kirkefremmede lægfolk. Når der af teologer bliver sat spørgsmålstegn ved f.eks. undfangelsen af frelseren ved Helligånden i jomfru Marias moderliv (Luk. 1-2), Kristi soningsoffer på korset (f.eks. Kol. 1,19-20) eller Herrens virkelige opstandelse (f.eks. 1. Kor. 15,12), uden at kirkeledelsen imod dette bevidner den Hellige Skrifts vidnesbyrd, så beviser dette hin "relativistiske mentalitet". Evangeliske kirkeledere burde være taknemlige for det klare sprog i denne Vatikanerklæring, hvormed der bliver gjort front mod alt dette. Eller synger de ved reformationsfesten ikke mere: "Guds ord de nok skal lade stå, og dertil utak have..."

3. SÅ KLART MAN kan erkende fælles grundpositioner i disse første afsnit af Vatikanerklæringen, lige så vanskeligt bliver også opgøret med pavens fordringer inden for den samlede kristenhed. Særligt vedrørende to begreber bliver dette tydeligt, begrebet "katholicitet" og begrebet "succession".

A. Katolicitet

Såvel med den apostolske som med den såkaldte nicænske trosbekendelse bekender den gudstjenestefejrende menighed i alle konfessioner sig til "en hellig katolsk kirke". Også de orthodoxe kirker bekender dette! Når man nu i de fra reformationen udgåede kirker siger "kristelig" [på dansk: "almindelig"] i stedet for "katolsk", så betyder dette ikke nogen ændring i sagen, men kun en tydeliggørelse af dette ord, som ikke rummer noget afkald på katholiciteten.

(Det er nu ved at være længe siden, at der ved de lutherske messefejringer i St. Ulrici-Brüdern i Braunschweig igen siges "katholske" i stedet for "kristelige" kirke i trosbekendelsen). Med bekendelsen til "én, hellig, katolsk kirke" er der jo ment bekendelsen til den ene, af Herren selv indstiftede og på Guds ords fundament opbyggede kirke. Den, der altså i **denne** forstand vil være "ikke-katolsk", udelukker sig selv fra Kristi kirke!

I det 5. århundrede prægede Vincent af Lerin en formel, der regnes som definition på det katolske. Den betoner, at der frem for alt må sørges for at fastholde, "*det, som overalt, altid og af alle (kristne) er blevet troet, for det i egentlig forstand katolske*". Den berømte og i hele verden anerkendte lutherske teolog, Martin Chemnitz, (på et tidspunkt stadssuperintendent i Braunschweig, †1586) har præciseret og fastholdt dette udsagn i den lutherske kirkes forstand. Indholdsmæssigt rigtigt sagde han, at katolsk er det, som overalt, altid og af alle (kristne) i **overensstemmelse med Den Hellige Skrift** er blevet troet. Denne Chemnitzske sætning skulle i dag egentlig også finde anerkendelse i Vatikanet. Men alligevel er forståelsen af catholiciteten i Rom anderledes.

I det afsnit i Vatikan-erklæringen, der har overskriften "Kirkens eksklusivitet og enhed", bliver nemlig den pavelige fordring kendelig. Heri hedder det bl.a.: "*Der er altså en eneste Kristi kirke, som vinder skikkelse i den katolske kirke, og som ledes af Peters efterfølger og af biskopperne i fællesskab med ham. De kirker, som ganske vist ikke står i fuldkommen fællesskab med*

den katolske kirke, men ved snævre bånd som den apostolske succession og den gyldige eukaristi forbliver forbundet med den, er ægte partikularkirker: ..., skønt de mangler det fulde fællesskab med den katolske kirke, for så vidt de ikke anerkender den katolske lære om primatet, som biskoppen af Rom efter Guds vilje objektivt har og udøver over hele kirken." Disse ord sigter i første linie på de orthodoxe kirker, som ikke står i fællesskab med Rom.

På den gamle kirkes tid gjaldt biskoppen af Rom som vesterlandets patriark ved siden af de forskellige patriarker i Østen. I 1054 skete det endelige brud mellem Rom og de orthodoxe kirker. Før denne adskillelse havde det romerske krav om forrang ganske vist banet sig vej, men de orthodoxe kirker gjaldt på ingen måde som "*partikularkirker, som mangler det fulde fællesskab med den katolske kirke*".

Hvad angår det romerske krav om forrang, kan det i øvrigt bemærkes - blot for at trække et enkelt eksempel frem - at den syrisk-orthodoxe kirke, hvis patriark en tid residerede i Antiochia, i dag i Damaskus, indtil den dag i dag peger på, at "Peters stol" i Antiochia er ældre end "Peters stol" i Rom, som man kan læse om det i Apostlenes Gerninger 11.

Endnu hårdere end indrangeringen af de orthodoxe kirker som "Partikularkirker" falder så dommen over de reformatoriske kirker. Om dem hedder det: "*De kirkelige fællesskaber derimod, som ikke har bevaret det gyldige episkopat og den oprindelige og fuldstændige virkelighed af det eukaristiske mysterium, er ikke kirker i egentlig for-*

stand; imidlertid er de døbt i disse fællesskaber ved dåben indlemmet i Kristus og står derfor i et vist, om end ikke fuldkomment fællesskab med kirken..."

Mens de orthodoxe kirker i det mindste bliver anerkendt som "Partikularkirker", bliver de reformatoriske kirker af Rom blot betegnet som "*kirkelige fællesskaber*". For kyndige er denne kendsgerning i hvert fald ikke nogen nyhed. Det blev allerede tidligere tydeligt, f.eks. da pave Johannes Paul II den 18. januar 2000 takkede sine gæster for deltagelse i en gudstjeneste (jvf. *Brüderm-Rundbrief April/Maj 2000, s. 28 ff.*). Ved hilsen til de 17 delegationer fra orthodoxe kirker nævnte han navnene på de forskellige delegationsledere, mens de øvrige delegationer blev opremset uden navns nævnelse af deres ledere.

B. Den apostolske tradition

I Vatikanets erklæring hedder det: "*De kirkelige fællesskaber derimod, som ikke har bevaret det gyldige episkopat og den oprindelige og fuldstændige virkelighed af det eukaristiske mysterium, er ikke kirker i egentlig forstand...*" Ved apostolisk succession forstår man den ved indvielsen siden apostlenes dage ubrudte overdragelse af bispeembedet med håndspålæggelse ved bispevielsen eller ordinationen. "*De troende er forpligtet til at bekende, at der er en historisk, i den apostolske succession grundet kontinuitet mellem den af Kristus indstiftede kirke og den katolske kirke*". I praksis anerkender Rom heller ikke den biskoppelige succession, hvor den uden for den romerske kirke (Sverige, anglikanske kirker m.v.) er bevaret uden romersk placet (godkendelse).

Hvad er der fra luthersk side at sige hertil? Først skal der fastslås nogle historiske kendsgerninger: I senmiddelalderen her i vesterlandet var såvel verdslig som gejstlig magt overladt bispeembedet ("fyrstebiskopper").

For renæssancepaver og biskopper var politik, kunst og verdslige interesser vigtigere end udøvelsen af det biskoppelige hyrdeembede. Biskopperne lod derfor som regel deres gejstlige funktioner varetage gennem tredjemænd. Derfor var reformatorerne i stand til at anerkende dem som verdslige magthavere, men ikke som gejstlige embedsindehavere. I de schmalkaldiske artikler hedder det derfor: "*Hvis biskopperne ville være rette biskopper og tage sig af kirken og evangeliet, så havde man for kærlighedens og enighedens skyld ...kunnet lade det gå an*". Bagved stod samtidig den bibelske erkendelse, at vel er bispeembedet vigtigt for forkynselsarbejdet i betydningen af Kristi sendelse, men det har først i efterapostolsk tid udkrystalliseret sig.

Reformatorerne har på ingen måde afskaffet bispeembedet, tværtimod: de lod bispeembedets gejstlige funktioner (visitation, tilsyn med den rette lære o.s.v.) varetage gennem superintendentembedet. Det oprindelige latinske ord "superintendent" betyder jo det samme som det oprindelige græske ord "episkopus" (= biskop). I de lutherske kirker gjaldt derfor superintendenterne som de rette biskopper. Luther kunne derfor med henblik på dem helt uanfægtet tale om "successio apostolica", dvs. om kæden af de kaldede, som fører fra apostlene til biskopperne (superintendenterne). Således skriver han i den store galaterbrevskommentar: "*Der*

er altså en dobbelt guddommelig kaldelse, en middelbar og en umiddelbar. I dag kalder Gud os til ordets embede gennem middelbar kaldelse, dvs. gennem en kaldelse, som sker ved mennesker. Apostlene er imidlertid kaldede umiddelbart ved Kristus, sådan som profeterne i det Gamle Testamente af Gud selv. Apostlene har senere kaldet deres disciple, sådan som Paulus har kaldet Timoteus, Titus osv., - de har så kaldet biskopperne, som det kan læses i Titus 1, og biskopperne har kaldet deres efterfølgere lige til vore dage. Sådan vil det fortsætte lige til verdens ende. Det er den middelbare kaldelse, fordi den sker ved mennesker, og alligevel er den guddommelig". Med andre ord: **succesio apostolica** er også bevaret i den lutherske kirke, da ordinationen af superintendenterne jo stadig skete ved håndspålæggelse. Den ubrudte kæde er i hvert fald til stede på presbyteralt (præsteligt) plan. (Det har i øvrigt den tidligere kuriekardinal Bea udtrykkeligt bekræftet).

Det var altså ikke den biskoppelige succession, men de middelalderlige biskoppers jurisdiktion, som ophørte ved reformatorenes indsættelsen af superintendenterne. Rigsdagen i Augsburg i 1530 holder vejen åben for en genanerkendelse af den biskoppelige jurisdiktion på betingelse af evangelisk prædiken og en sakramentsforvaltning, som ikke modsiger evangeliet.

NETOP UD FRA DEN nu forkyndte Vatikan-erklæring DOMINUS IESUS's synsvinkel stiller der sig nogle kritiske spørgsmål til den lutherske kirkes selvforståelse:

- Må en luthersk kirke affinde sig med den romerske påstand, at i den er

den apostolske succession afbrudt? Hvis ja, accepterer den så Roms ukristelige degradering og affinder den sig med stadigvæk kun at blive regnet for et "kirkeligt fællesskab" og ikke for en kirke?

- Hvordan forstår den superintendents embede (biskopper, provster etc.)? Kun som et verdsligt styreembede eller som en forvaltningsfunktion? Så bliver dette embede på samme måde berøvet sin betydning som det skete i middelalderen ved sammenblandingen af verdslig og gejstlig magt. Men forstår den det som biskoppeligt hyrdeembede, så kan dette kun ske ved, at dette embede genvinder sin betydningsmæssige mening, så det ved ord og sakrament og tilsyn med evangeliets rene lære fører Kristi hjord på den gode hyrdes Jesu Kristi grønne vange.

*

VATIKAN-ERKLÆRINGEN giver således ikke anledning til ophidset protest, men derimod til at fastslå følgende:

- Taknemligt må man notere, at den tager sit udgangspunkt i bibelske argumenter.
- Nøgternt må man erkende, at der her bliver fremført en kirke-opfattelse, som altid har været den romerske. Den er ikke ny.
- Selvkritisk må den lutherske kirke spørge sig selv, om der her ikke også rettes spørgsmål til dens egen selvforståelse. □

* Artiklen er klippet fra "Brüder-Rundbrief nr. 6/ 2000".

Den er oversat af Olav Fog.

FÆLLESSKABET KIRKELIG FORNYELSE

indbyder til

LANDSKONVENT 2002

Hovedtema

Maria – Guds moder

Se, jeg er Herrens tjenerinde. Mig ske efter dit ord.
Luk. 1,38

9. - 11. maj 2002

i

*Åbyhøj kirke og sognegård
Silkeborgvej, Aarhus*

Maria – Guds moder

Siden reformationen har Jomfru Maria levet et hensygnende liv i vor danske kirke. Det hænger nok sammen med en vis intellektualistisk, superprotestantisk rædsel for at blive slået i hartkorn med katolicismen. Men i det stykke nærede Luther ingen katolikforskrækkelse. I hele sit liv satte han Maria højt. Det var blot misbruget, han bekæmpede, det misbrug, der gjorde Maria til nådens midlerinde og en konkurrent til hendes søn, Jesus Kristus.

I de senere år har Maria nu fået en slags renæssance. Det hænger sikkert sammen med feminismen, de bløde værdier og følelserne. I sin "kvindese" gør Grundtvig opmærksom på, hvilke følger det får, når man fortrænger Maria fra kirkelivet:

Og når Maria glemmes,
hvor Jesus nævnes end
der hjertet overstemmes
af hjernesvind hos mænd

Når Maria glemmes, mister vi også en dybere forståelse for kirken. I hvilken forstand er Maria ikke blot Guds moder, men også kirkens moder? Hvilken betydning har det for inkarnationen, at hun er jomfru? Beder hun for os, og kan vi anråbe hende?

Disse og mange flere spørgsmål vil blive behandlet på vort landskonvent af kompetente personer fra folkekirken, fra den Nordisk Katolske kirke og fra den orthodoxe kirke.

Vi byder alle interesserede hjerteligt velkommen til samvær om såvel foredrag som messer og tidebønner! VELKOMMEN!

Olav Fog

Nogle tanker i anledning af pastor Per Dolmers død d. 16. oktober 2001

Af pastor emer. Poul Ulsdal, Esbjerg

At Per Dolmer bliver mindet med en artikel i dette blad, må være en hel selvfølgelig, idet han sammen med Urban Schrøder og jeg var med til at starte det i 1958. At opgaven blev givet til mig, er vist lige så naturlig, da jeg er den præst, der konfirmerede ham i Hejls kirke i foråret 1942 og har fulgt ham siden, lige til han døde efter længere tids sygdom i efteråret 2001. Ca. 14 dage før sin død svarede han i telefonen på mit sidste brev til ham. Ikke mindst de senere år havde vi ret nær kontakt med hinanden. Det var sikkert en stor glæde for ham, at han trods sin sygdom kun et halvt års tid forinden fik udgivet en smuk erindringsbog med den noget provokerende titel: "Gift med en katolsk præst" (Forlaget Queenswood, Dronninglund).

I sin skildring af "vejen til Rom" (som en af Peter Schindlers erindringsbøger hedder) beretter Dolmer med stor loyalitet om sine år som meget aktiv højkirkelig. Han nævner udtrykkelig det konventsforedrag, som "jeg kom til at holde", og som siden blev trykt i Præsteforeningens Blad nr. 4/1956 med titlen: "Fra Lindhardt til Barsøe". På forunderlig måde "fængede" dette arbejde i mange — og ikke mindst i Per Dolmer. Dette førte til, at jeg indbød ham, Urban Schrøder og Th. Kühl til en sammenkomst i Hejls Præstegård d. 30. januar. "Dette blev begyndelsen til den højkirkelige bevægelse", skriver han. Selv plejer jeg altid at indføje ordet

"nye", da der jo var enkelte højkirkelige for det tidspunkt.

Med den unge Dolmer i kredsen var det klart, at nu skulle der ske noget! Schrøder og Kühl var fine prædikanter, men alligevel udprægede studerekammer-præster uden særlige talenter for ydre "aktivisme" — her ikke forstået som det skældsord, det undertiden er blevet. Jeg kan selvfølgelig ikke lade være med at tænke på denne januardag uden en del vemod, for jeg blev jo den eneste af de fire, der fastholdt den "Basis", som den nye højkirkelighed bekendte sig til i 1961, hvor der bl.a. stod, at "højkirkeligheden arbejder i den danske kirke for at virke til evangelisk-katolsk selvbesindelse..."

Mon ikke der endnu er nogle, der kan se denne unge, smukke præst med de levende øjne og det hjertelige smil for sig — som han egentlig bevarede til det sidste? I de følgende snart ti år virkede han som den ivrige, aktive "sekretær", noget højkirkeligheden faktisk har savnet siden! Ved Virringkonventer og kirkedage var det ofte ham, der ledede møderne samt mange praktiske ting på en meget fin måde. Det var stort set ham og jeg, der "ordnede" bladet, selv om Schrøder skrev mange fine ting til det. Set i bakspejlet er det sært at tænke på, at Kühl ofte formanede mig, at jeg ikke skulle optage Schrøders med "katolske" ting, f.eks. hans "fejring" af Jomfru Marias Himmelfart den 15. september. Når Schrøder var den an-

svarshavende redaktør, skyldtes det, at han var kendt som en habil kirkehistoriker og særdeles vellidt på grund af sit milde og ireniske væsen. Hverken han eller Kühl skrev i aviserne, så dette "grovere" arbejde blev overgivet til Dolmer og mig — hvormed det højkirkelige syn især blev kendt landet over. Han gjorde det talentfuldt, men gjorde sikkert også indtryk ved talrige møder med sin veltalenhed og charme. Noget, der forbavtede mig ved at læse denne erindringsbog, var uddrag fra, hvad han selv kalder sine "katolske" prædikener, allerede to år før det omtalte møde. De røber en sjælden modenhed.

Den overbevisning, at også vores kirke ret forstået er "katolsk", holdt mindre end ti år. Hans konversion var stort set den "normale" vej, som præster i titusindvis er gået rundt omkring i verden siden midten af 1800-tallet. Når nadveren for alvor er blevet det største for en kristen, og messen derfor er blevet "himmerig på jord", sker det igen og igen, at tvivlen kan dukke op: Har vores kirke det rette embede, så at denne messe er gyldig? Den, der var mest skuffet over Dolmers skridt (den første konversion indenfor "den nye højkirkelighed") var Børge Barsøe. Denne messefejring, som Dolmer i begyndelsen — som så mange andre — var blevet så betaget af, ironiserer han nu en smule over. Når Barsøe på så mange punkter minutiøst fulgte den romerske messe, var det jo udtryk for en ægte højkirkelig overbevisning om, at vi stadig var en del af den sande katolske kirke. Denne overbevisning fornægtede Dolmer på den mest tydelige måde ved at konvertere! Han — og de to andre fra mødet denne januardag — havde vist svært

ved at forstå, at jeg ikke gik den vej. At jeg aldrig blev for alvor fristet dertil, skyldes nok især den enfoldige overbevisning, at det var i *denne* kirke, Gud ved Helligånden skænkede mig troen engang, og at det er her, han stadig har fornyet den for mig og været med mig indtil denne dag...

Dolmer måtte — som katolik i sit hjerte — bruge sine sidste to år i Laurbjerg til at forberede sin timelige tilværelse med kone og børn ikke mindst ved at tage flere eksaminer i årenes løb. Dette forargede mig ikke det mindste, når jeg tænker på, hvad vranglære der uhindret forkyndes i mange danske kirker. Det forargede mig heller ikke, at Schrøder og Kühl — og enkelte andre — ventede med deres konversion til efter pensioneringen. Jeg har aldrig glemt en tilsyneladende ubetydelig episode, hvor jeg engang i et tog mødte en jurist, som jeg kendte lidt fra min studietid. Han havde sin messebog med og var på vej til den nærmeste katolske kirke. Da slog det mig, hvilken forskel det var mellem at blive katolik for ham og for en præst! Han kunne blot møde op på sit politimesterkontor som sædvanlig, men en præst... For Dolmer blev det en utrolig stor indsats sammen med et foreløbigt job som lærer også at tage en ekstra universitetseksamen for at kunne blive lektor.

Op en dag nåede han, der som kappellan i Odder ikke altid kunne betros at undervise konfirmander, endda at blive rektor på et nyoprettet gymnasium! Noget, han aldrig pralede det mindste med. Da jeg sendte ham min lykønskning, kunne jeg ikke lade være med at drille ham lidt med, at hvis han var fortsat som præst i Folkekirken, ville der sik-

kert ikke have været større "karriere" til ham end noget, der lignede min egen: små vestjyske sogne! Vi havde de sidste år mange gode samtaler med hinanden, men jeg vovede aldrig for alvor at komme ind på "modernismen" i den katolske kirke, der bevirkede, at den ikke interesserede mig ret meget mere. Jeg havde faktisk visse bekymringer "for min gamle konfirmand"! Derfor glædede det mig utrolig meget, da han lod sig førtidspensionere fra sit "verdslige" topembede og blev ordineret katolsk præst. Da var en katolsk præsts menighed vist nok temmelig forandret — bl.a. rent intellektuelt, så det var blevet fortid med de fornemme tidskrifter "Lumen" og "Catholica" og meget andet.

Om den gejstlige optagethed af politik i dag

Af pastor emer. Poul Ulsdal, Esbjerg

Det har med rette vakt stor opsigt, at omkring fyre præster er blevet valgt ind i folketing, kommunalråd og amtsråd. Det er særlig bemærkelsesværdigt, at det sker just nu, hvor de ideologiske forskelle partierne imellem efter sagkyndiges mening er særdeles beskedne.

Hvordan kan præster i dag brænde så meget for begrebet "liberalisme", at de måtte tilbyde at støtte det åbentlyst sejrende parti, Venstre? Er det ikke en bekræftelse af den gamle beskyldning, at "kirken støtter de magthavende"? — Eller kæmpe så meget for de gamle dyder, det med "Gud, konge og fædreland", at man ofrer det meste af sin præstegering til et job for De konser-

Det blev på en måde en ret ydmyg gerning først og fremmest blandt flygtninge og indvandrere. Men det gav ham virkelig mange glæder, som han kunne fortælle meget om. Selv om han nu var over de tres, udfoldede han en aktivitet, som da han måske var den mest aktive i dansk højkirkeligheds pionertid! Store dele af bogen er næsten en fortsat kærlighedserklæring til Tinna — en katolsk præstekone! Gud gav ham en smuk død efter en svær sygdomsperiode, hvor han havde den store glæde som præst at kunne fejre messen med hende i deres hjem. Vi er nogle, der takker Gud for ham. □

vative? — Eller melde sig under de blegrode faner for Socialdemokratiet, et parti som jeg selv støttede i min grønne ungdom med det så almindelige motiv i de dage, at "de gjorde noget for småfolk"? — Eller hvordan orker præster efter kommunismens fald at arbejde sammen med "socialister", der ikke har bekendt deres fejltagelser og blot i dag er mere "grønne" end "røde"? — På en måde giver det i hvert fald mening, at to præster er valgt for Dansk Folkeparti, så de kan bidrage med lidt mere viden og kultur til et parti med en kaotisk fortid...

Engang var der jo enkelte præster, der af en slags idealisme eller ud fra en

kristen overbevisning følte sig kaldet til at stille op for et socialdemokrati, der var traditionelt "kirkefjendsk". Uden tvivl opfattede man sig også i en vis grad som "missionerende" i dette miljø, men er der virkelig mange nidkære missionspræster af den slags i dag? At en stor del af landets præster under besættelsen på forskellig måde var med i modstandsbevægelsen, var både forståeligt og al ære værd!

Man kan med rette spørge, hvad i alverden netop præster med deres specielle uddannelse bilder sig ind at kunne yde i dag ved at påtage sig disse hverv? Hvad forstand har de på disse ting frem for andre? Vort folk er ikke mere almue! — Og trods disse præsters mange forsikringer om det modsatte, så ved mennesker i deres sogne, at deres valg uundgåeligt vil skabe modsætninger eller dog "fremmedgjorthed" i forhold til mange. Man har endda de seneste år stadig oftere kunnet læse om de mange pinlige konflikter, præster kan have i deres sogne — noget som tidligere var næsten ukendt. At "gå aktivt ind i politik" kan kun forværre den slags.

Fænomenet er lige så stridende mod al logik, når man samtidig har kunnet læse om præsters evindelige klager over deres lange arbejdsuge, der efter min erfaring er helt ude af proportioner. Men hovedkonklusionen er jo, at vi har alt for få præster i Folkekirken — så nu bliver det endnu værre! Mangfoldige gange har jeg ud fra personlige oplevelser rådet præstevenner til at blande sig så lidt som muligt i meningsdannelsens "ydre anliggender", hvor de jo ikke har særligt kendskab og derfor kan risikere unødvendigt vrøvl og mange uvenska-

ber. Så kan præsten til gengæld opleve et værdifuldt frisind i forbindelse med sin egentlige gerning.

JEG VOVER EN forklaring på dette aktuelle fænomen: at det er udtryk for en flugt fra præstegerningen! Der er jo ikke blot tale om de fyrrer præster, der opnåede at få sådanne politiske job, men sikkert også for mindst fyrrer andre, for hvem det ikke lykkedes. Jeg tænker ikke her på den "flugt", der ligger bag den gamle, banale præsteerklæring: at en præst "bare er et ganske almindeligt menneske". Trods alle de for enhver i sognet synlige privilegier i forbindelse med uddannelse, kirke, præstegård, god løn og meget andet!

Nej, det drejer sig om den i de senere år så ofte gentagne tale — selv i deres fagforeningsblad — om *præsterollen*! Det må da i længden ikke være til at holde ud kun at have en "rolle" i sit sogn og i samfundet. Både om læger, lærere og kunstnere kan man dog stadig høre, at "de brænder for deres gerning". Ordentlige landmænd og håndværkere har det på samme måde. Men nu får præster stadig at vide, at det kun er en "rolle", de har! Så forstår jeg godt præsters trang til at flygte fra et sådant job — for så "spiller det ingen rolle", om de er der eller ej...

Det bedste, jeg har hørt fra et sogn, hvor jeg havde mange, rige år, var et rygte længe efter, at han var en rigtig præst. □

Til kirkestævne i Norge

Af pastor emer. Knud Christensen, København

Når Jesus er kommet igen, og han har skilt færene fra bukkene, og du og jeg af Guds nåde er blandt dem, der får lov til at komme med ind i Guds Rige, vil vi mon så have bibeholdt evnen til at nyde? Et menneske kan nemlig nyde så mange ting, og ved nogle af disse ting hænger også den tanke: dette her er vist galt!

Fra den 4. til den 6. januar deltog jeg endnu en gang i Fællesskabet Kirkelig Fornyleses norske søsterbevægelses årsstævne på Gran ca. 70 km. nord for Oslo. Midt under en af gudstjenesterne i den smukke Nikolai-kirke opdagede jeg, at jeg stod uhæmmet og nød det alt sammen. Jeg nød rummet, jeg nød musikken, jeg nød sangen og fællesskabet med de mange mennesker, der stod omkring mig. Jeg nød duften af røgelse oppe fra koret. Jeg nød med alle mine sanser. Og det mens vi stod og sang nogle ord, der en gang for mange år siden udgik af vor Herres mund, nemlig Hans bøn Fader Vor! Tanken slog mig: har man mon lov til det? Jeg besluttede med mig selv, at det har man. Guds Rige er også her på jorden blandt syndige mennesker, og når man oplever det, og der ellers er bund og saglighed i det, der sker omkring en, så har man også lov til at nyde Guds Riges skønhed, og den er, hvor der bedes og synges til den levende Gud, og hvor brødet brydes, sådan som Han befalede sine hellige apostle det, i den nat, da han blev forrådt.

Nu har jeg sagt lidt om de gudstjenester, jeg deltog i, og deres skønhed. Jeg må også fortælle lidt om landskabets

skønhed. Det var ikke sommer, men kold vinter med høj himmel og i det fjerne bag det bølgede landskab, så man de sneklædte fjelde. Alle træer og buske var dækket af rimfrost, og sneen knirkede under skoene på os når vi gik fra hotellet til kirken for at bede og synge og spise af livets brød og drikke af frelsens bæger. Så jeg tillod mig også at nyde naturen.

I hotellets store sal blev alle foredrag og da også Årsmøte i Bønne- og arbejdsfællesskabet Kirkelig Fornylse afholdt. Om dette sidste er der vist kun at sige, at deltagelsen var ringe, stemning god, og jeg fandt ikke ud af, om der skete noget væsentlig på det. Så vidt jeg opdagede, var der ingen vigtige valg på dagsordenen.

Årsmødets emne var "Maria — vår Herres mor". Af foredragsholderne vil jeg kun nævne en, og det har ikke noget med kvaliteten af foredragene at gøre, men med mit indtryk af en smuk lille mand fra Afrika. Han er født og opvokset i Mekane Jesu Kirken i Etiopien, og da kommunisterne fængslede kejseren, var han og hans familie i Sverige, så her blev han. Han hedder Esra Gebremehin, og han har undervist i patristik og oldkirkens historie på universitetet i Uppsala. Han holdt et fint foredrag om "Maria — Mor og discippel, et forbillede i tro".

Selvfølgelig er foredragene på et sådant stævne ikke uden betydning, heller ikke kvaliteten af dem, men det er min klare fornemmelse, at det vigtigste var gudstjenesterne i kirken.

Når man kommer og nyder og bare suger til sig af det, der sker omkring en, og man er aldeles uden ansvar for stævnets afholdelse, så kan det sikkert være vanskeligt at komme med en saglig vurdering af tingenes rette sammenhæng. Det er svært for mig at vurdere, hvordan vor søsterbevægelse i Norge har det. Mange af præsterne har forladt Den norske Kirke og nogle er forblevet. Mange af de unge, er gået over til romerkirken. Nogle af præsterne er gået

ind i Den nordiske katolske Kirke. Men alle mødes de på Gran for at samles til lovsang og bøn og for at høre gode foredrag om vor Herre og Hans Kirke.

Når vi mennesker er i nød, så finder vi måske hver især en udgang af problemet. Nøden i vore nordiske kirker er stor. Så vidt jeg kan se, er det lykkedes for vor norske søsterbevægelse at holde sammen på tropperne, selv om man tilsyneladende har funder forskellige løsningsmodeller. □

En afskedstale

Af pastor emer. Knud Christensen

For 30 år siden var der præstemangel i Danmark, så det embede, jeg nu forlader, var dengang opslået 3 gange inden menighedsrådets medlemmer fandt en, de mente, de kunne bruge. Og snakken gik. Kort efter min indsættelse var jeg første gang til andagt på Østergården, og nu som dengang sad beboerne rundt om kaffebordet. Jeg gik rundt og hilste på og kom til en smuk, gammel dame med nydelig gråt hår, varme øjne i det rynkede ansigt, og så bar hun en brun, langærmet kjole med hvid hæklet krave og manchetter. "God aften", sagde jeg. "God aften" svarede hun. Og da jeg var kommet lidt længere ned i rækken lød det fra hende med klar og tydelig stemme: "Han er da ikke så lille!"

Når der igen skal være andagt på Østergården, og snakken går, og min afløser kommer for første gang, er der sikkert en, der vil sige: "Hun er da ikke så stor!" Jo, for efter en lille mand kom-

mer der en stor kvinde, og vi ved alle sammen, at der er noget galt i Kirken, og at alting kan blive meget bedre.

I, kære menighedsrådsmedlemmer, I får ikke lov til at opslå mit embede 3 gange, for i første omgang får I mindst 40 at vælge imellem. Og I skal ikke være bange for at vælge, heller ikke for, at I godt ved, tingene kan blive meget bedre. Den søndag, jeg blev indsat her oppe i kirken, stod samtlige menighedsrådsmedlemmer i våbenhuset og bød mig velkommen, og så gik de ind i kirken til gudstjeneste. Næste søndag var de fleste af dem væk. Et par stykker af dem fandt senere ud af, at de hellere måtte lave deres egen menighed. Kun én af dem, der stod der hin søndag og bød velkommen, har i alle årene været trofast over for søndagens gudstjeneste. I skal nu ud at søge, og når man søger, må man også være villig til at finde og holde ude med det, man finder.

Jeg tror, at det, der holder sammen på menighedsrådene i den danske kirke, det er kirkeskatten, og med den forholder det sig som med al anden skat: den kan forsvinde over natten. Derfor vil jeg opfordre jer til med de planer I har, ikke at pålægge de mennesker, der går til gudstjeneste om søndagen, større økonomiske byrder, end de kan bære.

Og så har jeg en gave til jer! Da Birte og jeg havde sølvbryllup, fik vi et flag til præstegårdens flagstang. Den tager vi ikke med os, så nu får I flaget på den betingelse, at I går ned og hejser det, når der igen bor mennesker i præstegården og der skal være fest i sognet.

Og så til jer, der sammen med mig har holdt live i søndagens gudstjeneste, til jer og til mig selv vil jeg sige: ligegyldigt hvad der sker, så opfører vi os ordentlig.*

I Kirken hos os har vi den udmærkede regel, at når man har et embede, så har man også et ansvar. Om lidt lægger jeg dette ansvar fra mig, og det betyder, at jeg kun kan være præst ved en gudstjeneste, hvis en præst i embede vil påtage sig ansvaret for det. Og jeg vil opføre mig ordentlig, ved at holde mig væk. Men jeg glemmer jer ikke, og I må gerne ringe efter mig og byde mig på et glas vand, en øl, lidt brød eller hvad I måtte få lyst til.

Kort tid efter, at jeg var kommet her til byen, gik jeg en tur på kirkegården. Her mødte jeg en velklædt kvinde, der kom hen til mig, stak hånden frem, og sagde: "Velkommen! De ved ikke hvem jeg er, men jeg ved godt, hvem De er, og vi mødes igen, for jeg går nemlig til gudstjeneste om søndagen". Og det gjorde hun, og I kan jo gøre det samme.

En af det 20. århundredes store teologer i Norden, ligger begravet herude på kirkegården sammen med sin far og mor. Regin Prenter hed han. Han har en gang sagt: "Det er næsten umuligt for en god præst at gøre en dårlig menighed til en god menighed, men det er ikke umuligt for en god menighed at gøre en dårlig præst til en god præst". I Frederikssund Sogn er der en god menighed. Husk på hvad et af jeres sognebørn en gang har sagt om jeres muligheder.

Og så hende, der kom til mig på kirkegården for længe siden. Hun tilhørte en tradition, hvor kvinder altid bærer hat, når de går til gudstjeneste, og hvor man går hjem, når præsten er færdig med sin prædiken. Men den tradition brød hun med. Ikke med den at have hat på under gudstjenesten, men med den at gå hjem efter prædiken. For en søndag formiddag tog hun hatten af, gik op og knælede ved alterskranken, og da jeg kom til hende og sagde: "Dette er Jesu Kristi Legeme", så sagde hun: "Tak!" Og det blev hun ved med så længe hun levede. Det gør vi også. Og nu skal vi synge en sang, jeg holder meget af, og når vi har sunget den skal Frederikssund Sogn have en ny præst.

* For god ordens skyld skal det bemærkes, at Knud Christensen ikke fik ret i, at der efter en lille mand kommer en stor kvinde. Det er set flere steder før, men blev altså ikke tilfældet i Frederikssund Sogn, hvortil cand. theol. Thomas Munk Rønberg er udnævnt og ansat jf. Præsteforeningens Blad 2002/7. I sin studietid har han bl.a. været tilknyttet Dansk Bibel Institut i Kbh. (Red).

Lyset fra oven

Af pastor Steen Sunesen, Århus

Terje Tønnessen

Svak fornemmelse av vår — Tekster om frelsens mysterium

Saeculum 2000 (egen.bok@saeculum.com)

Paperback – 209 sider – Magna Print – ISBN 82-92173-25-0.

Købes hos forfatteren: t.e.tonnesen@c2i.net

Terje Tønnessen er vor norske søsterbevægelses "mand i Havanna". Med det udtryk tænkes på, at han de sidste mange år har været med på vore landskonventer i Århus, Frederikssund og København. Det bekendtskab har vi nydt godt af på mange måder, og det kommer vi også til at gøre i år, hvor landskonventet er henlagt til Åbyhøj kirke og sognegård i Århus. Her vil Terje Tønnessen, der foruden sin skribent- og forfattervirksomhed også er præst i den Nordisk Katolske Kirke i Kristiansand (www.nkkksand.homestead.com), bidrage med et af konventets tre foredrag om Herrens moder. Det er han selvskreven til, fordi han har beskæftiget sig indgående med mariologien og også skrevet en bog, der kort og godt hedder "Maria". Den foreligger i det samme udstyr som "Svak fornemmelse af vår" og blev anmeldt af Knud Christensen i Re-formatio 4/2000.

Forsiden af den her anmeldte bog med tekster om frelsens mysterium svarer glimrende til dens titel. Der er tale om et fotografi af en nyudsprungen bøgeskov, i hvert fald af en nyudsprungen skov. Billedet er taget i frøperspektiv, fra neden og op mod lyset, så solens forårsstråler brydes oppe i trætoppene og nærmest danner en glorie uden om én mørk stamme. Det er lyset fra oven – fra Gud – vi ser illustreret på omslaget. Sådan opfatter jeg det. Bogen består af 120 tidligere offentliggjorte andagtsstykker i "Fædrelandsvennen" fra 1993 til 2000, nænsomt redigeret til bogudgivelsen. I disse stykker er lyset søgt omsat til ordbilleder, ofte med stort held.

Tønnessens bog er ikke en spændingsroman, som skal læses fra ende til anden på kortest mulig tid, slet ikke. Det vil blive for meget af det gode, sådan er det jo med andagtsbøger. De er ikke beregnet på at blive slugt råt. Tværtom skal der være tid til fordøjelsen og eftertanken. Det gælder også denne. Det er en bog med små dryp af vidt forskellig form, farve og intensitet. Der er læsestykker som knytter til ved kirkeåret, ved særlige dage, og så er der alle de andre stykker, der bestemt ikke kan skæres over en kam. Fællesnævneren for alle stykkerne er glæde – i Kristus. Også så det kan blive til et smil på læben – for Fader Terje er ikke uden humor. Læs blot hvad han skriver på side 150 under hovedoverskriften "Mannfolk":

Jeg har et mandig redskap som heter Bullworker. Det er til å få muskler av. Når jeg ikke har annet å gjøre, det hender jo, trener jeg mens mit selvbilde vokser og utvider seg i dampende maskulinitet og atletisk kraft. Andre pumper jern så svetten siler. Jeg kjenner en fyr som ikke gjør annet. Han ser ikke

ut. Han er så full av muskler at han ikke får plass til kroppen i klærne sine. Jeg kjenner også noen som jogger og løber og puster og peser så naboerne rister på hodet og diverse ektefeller klager og stønner. Der er liksom grenser for alt. Spesielt for kroppsfixering. Men er det så galt å ha bra kropp? Nei-da. Er det ukristelig? Selvfølgelig ikke. Det er faktisk ikke spesielt kristelig å se ut som en nedslitt reservedel til en femtakters bilmotor. Kroppen er laget og skapt av Gud og skal brukes til det den er beregnet for, den skal tas vare på og trenes. Den kristnes kropp er et tempel for Helligånden, altså, et levende, pulserende, bevegelig Gudshus. Og et Gudshus skal vedlikeholdes, restaureres og pusses på. Kristne skal være Kristusfiksert. Men det skader ikke å kunne tilby Helligånden en brukbar og velfungerende bolig og kropp. For vi er nå ganske flotte vi mennesker, skapt som vi er i Guds bilde. Og kroppen er et finstemt instrument, som vi kan spille ut vår tro, vårt håp og vår kjærlighet med. Vi er ikke flytende sjeler i et hav av luft. Vi er levende mennesker i et hav av Gudskapt kroppslighet. Så la oss bruke muskler og spenst, atletisk og maskulin guttaktig kroppsglede, i et Kristusfiksert liv, der vi stolte og spretne fyker omkring og takker for det vi er og har. Med eller uten Bullworker.

Efter sådan et dryp stiger lysten jo betragteligt til at finde et par lette håndvægte frem eller støve cyklen af – jeg har ingen bullworker, men jeg husker reklamen for den og smiler. Det er så godt at blive bare en lillebitte smule forpustet i tide, inden lægens forhåndstilladelse skal indhentes. Nu skinner solen så dejligt udenfor. Den lokker: Kom ud! Jeg tror minsandten jeg gør det..... lige om lidt.

Terje Tønnessen skriver også om kvinder, om en charmerende fire-årig jente, der ikke helt havde forstået, hvad man skulle bruge drenge til, især ikke når de havde nye cykler og var bedre til at sparke fodbold. Han skriver også om meget andet, og som eksemplet ovenfor viser, er det på et letforståeligt norsk, så den babelske sprogforbistring ikke skal afholde nogen dansker fra at læse mere.

Der er som sagt tale om dryp af forskellig farve og intensitet. Bogen spænder vidt. Der er prosa og poesi, lidt for enhver smag, mand som kvinde, ung som gammel – også lidt til dig. Bogen være hermed anbefalet. □

Til kalenderen

Vor norske søsterbevægelse og SKG (Samråd på Kirkens Grunn) har arbejdsdage i Bergen fredag d. 31. maj og lørdag d. 1. juni.

Temaet er "Kirke som modkultur og mission". Blandt foredragsholderne kan nævnes Roald Flemestad, Norge; Dag Sandahl, Sverige; Thomas Storgaard, Århus. Sidstnævnte kan kontaktes på tlf. 8610 6609 eller "thomas.storgaard@wanadoo.dk" for yderligere information. □

Reserveret Post Danmark

RE-FORMATIO Udgives af Fællesskabet
KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Pastor Steen Sunesen, Kalmargade 37 st. th.,
8200 Århus N. Tlf. 86 10 83 48. E-post:
sunesen@post.tele.dk

Redaktionsudvalg:

Pastor em. Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 6700
Esbjerg. Sognepræst P. Østerby-Jørgensen,
Galtrup præstegård, 7950 Erslev. Pastor Jais
H. Tinglund, Vestermarksvej 2, Kragelund.

Ekspedition:

Bladet koster 125 kr. årligt i abonnement,
studerende og pensionister dog kun 100 kr.
Kontakt FKF's kasserer, bogholder Jørgen
Poulsen, Christianshavns Voldgade 43,3.th,
1424 Kbh. K. Tlf. 32 57 53 16. Postgiro 208-
8142. Gaver modtages med tak.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
Forlag, Johs. P. Sørensens Vej 30, Tebstrup,
8660 Skanderborg. Tlf. 86 53 80 08.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Pastor Olav Fog, Johs. P. Sørensens Vej 30,
Tebstrup, 8660 Skanderborg. Tlf. 86 53 80 08.

Næstformand: Generalsekretær, pastor
Henrik Ertner Rasmussen, Kostskolevej 6,
2880 Bagsværd.

Kasserer: Bogholder Jørgen Poulsen, Chris-
tianshavns Voldgade 43,3.th, 1424 Kbh. K.

Sekretær: Stud. theol. René Møller Yde, Dr.
Holsts Vej 46, st. 235, 8230 Åbyhøj.

Fuldmægtig Chr. Ankerstjerne Rønneberg,
Sdr. Fasanvej 20, 2000 Frederiksberg.

Medlemmer betaler 225 kr. årligt til fælles-
skabet. Beløbet omfatter også abonnement
på Re-formatio. Ægtepar betaler 300 kr. Stu-
derende og pensionister betaler 150 kr. for
enkelt medlemskab. Pensionistægtepar 200 kr.

INDHOLD - NR. 1 - APRIL 2002 - 44. ÅRGANG

Leder: Norge i Danmarks hjerte	2
Østerby-Jørgensen, Peter: Prædiken fra Kirkelig Familielejr 2001	3
Diestelmann, Jürgen: Hvad siger Rom virkelig ?	6
Ulsdal, Poul: I anledning af pastor Per Dolmers død	15
Ulsdal, Poul: Om den gejstlige optagethed af politik i dag	17
Christensen, Knud: Til kirkestævne i Norge	19
Christensen, Knud: En afskedstale	20
Boganmeldelse samt kalendernyt:	22